

เอกสารวิจัยนี้มุ่งเสนอการสังเคราะห์ความคิดรวบยอดทางสังคมวิทยาเรื่อง "การกลายเป็นชายขอบ" (marginalization) กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เรียกว่าการกลายเป็นชายขอบนี้เกิดขึ้นได้ทั้งต่อคน พื้นที่ ประเด็นปัญหา หรือแม้แต่ต่อประเทศหรือต่อภูมิภาค แต่เอกสารนี้เน้นเรื่องของการกลายเป็นคนชายขอบ ผู้วิจัยได้สืบค้นประวัติและที่มาของมโนทัศน์ดังกล่าวนี้ และพบว่ามาจาก 4 แหล่งได้แก่จากแนวความคิดเรื่องคนชายขอบจากสังคมวิทยาเมืองแห่งสำนักชิคาโก การวิเคราะห์ความเหลื่อมล้ำในการพัฒนาของละตินอเมริกา การวิเคราะห์วัฒนธรรมวัยรุ่นในอังกฤษของสำนักวัฒนธรรมศึกษาและประวัติศาสตร์ที่ถูกกดทับไว้ของสำนัก subaltern studies ในอินเดีย จากนั้นได้สำรวจสถานการณ์ภาพงานวิจัย งานวิชาการและงานความรู้ทางสังคมในประเทศไทยซึ่งพบว่า มีพัฒนาการจากเดิมสนใจคนชายขอบภายใต้อุดมการณ์ความมั่นคงของชาติและในฐานะชนกลุ่มน้อย กลุ่มชาติพันธุ์และวัฒนธรรมย่อย และมาในระยะหลังมีงานวิจัยที่พัฒนามุมมองแสดงถึงความเข้าใจต่อบริบทของกระบวนการการกลายเป็นคนชายขอบมากขึ้นในส่วนของบริบทวิชาการระหว่างประเทศนั้น กระแสโลกาภิวัตน์นี้มีผลกระทบต่อกระบวนการเป็นคนชายขอบอย่างมาก เพราะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วและเร่งรัดนี้มีความไม่แน่นอนและความไม่มั่นคงใหม่ ๆ เกิดขึ้นควบคู่ไปด้วย จึงได้มีความสนใจอย่างกว้างขวางในแง่มุมของบรรทัดฐานของสังคมโลก อันได้แก่ การแสวงหาหลักประกันความยุติธรรมและสิทธิมนุษยชนแก่ "คนชายขอบ" ดังนั้นปรากฏในกรณีของชนพื้นเมืองดั้งเดิมในระบบสหประชาชาติ

ในตอนสุดท้ายได้พิจารณาประเด็นการกลายเป็นคนชายขอบนี้ในฐานะเป็นเครื่องมือในการตอบสนองของวิชาสังคมวิทยาต่อกระแสโลกาภิวัตน์ แนวความคิดนี้ช่วยรวบยอด (conceptualize) ปรากฏการณ์ทางสังคมอันเป็นผลกระทบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงนั้นและแสดงให้เห็นช่องทางที่แนวคิดนี้จะช่วยคลี่ปมปัญหาอันสลับซับซ้อนของ "ความจนและความยากไร้" และปรับแก้การกำหนดนโยบายเป็นผลมาจากการมองด้านเดียวเช่น เรื่องการกำหนดกลุ่มเป้าหมายและผู้ด้อยโอกาสให้หันมาสนใจต่อบริบทแห่งกระบวนการทางสังคมและความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ซับซ้อนมากขึ้น.

Topic of Research

Marginalization : A Conceptual Survey

Researcher

Surichai Wun'Gaeo

This research aims at surveying the concept of marginalization and its application in research both nationally and internationally. Although this process could happen to people, areas, problems, locality or even countries, the focus here is on the marginalization of people. As for the origins of the concept, there are four sources, namely, from the concept of “the marginals” of the Chicago school of urban sociology, Latin American sociology of development studies, British cultural studies school on youth subcultures, and Indian social history school of subaltern studies. As for the state of research, academic writings and social knowledge in Thailand, there appears to be interests, on marginal peoples and groups under the influence of the doctrine of national security, and in terms of minority, ethnic groups and subcultures. Later, in the recent decades or so, there are more of the marginalization studies as such. From an international research perspective, it is clear that globalization has increased the conditions for marginalization due to its centrifugal and centripetal forces. The accelerated processes have brought with them uncertainties and new insecurities. Therefore, on the global and international level, there have been increased interests in social justices and human rights, particularly in relation to the issues of discrimination and governance. One concrete case is that of the indigenous peoples within the UN system, and the case of the Ainu people of Japan is cited.

Marginalization could also be viewed as a sociological response to globalization. This concept helps, firstly, to capture the social phenomena of the impacts from those related processes, secondly, to facilitate the consideration of the complexity of social disadvantages and poverty, thirdly, to highlight the importance of discoursing practices and identity politics, and finally, to redress the one-sidedness of policy intervention such as those of targeting and arbitrariness of top-down specification of the disadvantaged, to a more contextualized understanding of the people under the structures of unequal power relations.